

STANDPUNTNOTA

Verduurzaming als structurele pijler in het coalitieakkoord van Edam-Volendam

Van verantwoordelijkheid naar ambitie en uitvoering met draagvlak
– april 2026

Aangeboden door:

Bomenhub

1. Aanleiding

Edam-Volendam staat voor een duidelijke opgave: het verduurzamen van woningen en buurten, het terugdringen van energieverbruik, het vergroten van betaalbaarheid van energie voor inwoners en het voorbereiden op een toekomstbestendige warmtevoorziening. Die opgave volgt niet alleen uit klimaat- en energiebeleid, maar raakt direct aan de portemonnee, wonen, leefbaarheid, gezondheid en bestaanszekerheid.

De gemeente is proactief met verplichte duurzaamheids- en energieinitiatieven bezig en heeft hiervoor inmiddels belangrijke stappen gezet. In de Omgevingsvisie is de strategische en tactische koers uitgezet. Er wordt gewerkt met een Programma Energie en Klimaat en er ligt al een Warmtevisie en uitvoeringsagenda als opmaat naar verdere uitwerking. Over de uitvoering wordt nu verder richting gegeven in participatie en samenwerkingsverbanden.

Voor veel inwoners wordt deze transitie vooral nog ervaren als iets abstracts of toekomstigs. Juist daarom is bestuurlijke verankering nodig: niet alleen in beleid, maar ook in prioriteiten, organisatie en uitvoering. Het is een verplicht en Wettelijk onderwerp, waarin eenieder verantwoordelijkheid moeten nemen: de politiek en ons gemeentelijk apparaat (met de verschillende belangen binnen de domeinen RO, Financiën, Openbare werken, Economische zaken, Toerisme en zelfs het Sociaal Domein).

2. Kernboodschap

Stichting Duurzaam Edam-Volendam (DEV) roept de lokale politieke partijen op om verduurzaming expliciet op te nemen in de coalitieonderhandelingen en het coalitieakkoord, niet als apart technisch dossier, maar als structurele gemeentelijke opgave die raakt aan wonen, betaalbaarheid, leefomgeving en sociale samenhang. DEV doet deze aanbevelingen vanuit haar maatschappelijke betrokkenheid en praktijkervaring, en niet vanuit een politieke voorkeur of partijbelang.

Verduurzaming verdient in de komende bestuursperiode:

- uitvoering van het Wettelijk en regionaal kader verduurzaming
- bestuurlijke verantwoordelijkheid en prioriteit,
- een herkenbare uitvoeringsaanpak,
- en structurele samenwerking met inwoners, bedrijven en lokale initiatieven.

3. Waarom dit nu nodig is

De noodzaak is viervoudig.

Ten eerste is er het belang van **betaalbaarheid en energiezekerheid**. Er is in de gemeente nu al (onzichtbare) energiearmoede. En de gevolgen van crises (oorlogen of wispelturige regimes) en de daaruit volgende stijgende brandstofprijzen zal bewoners nog meer gaan raken. Voor veel huishoudens zijn isolatie en energiebesparing nog altijd de meest directe manieren om woonlasten te verlagen en comfort te verbeteren. Een gemeente die daar actief op stuurt, voorkomt dat alleen de meest mondige of kapitaalkrachtige inwoners profiteren.

Ten tweede groeit de **bestuurlijke verantwoordelijkheid van gemeenten**. Zowel lokaal als landelijk beweegt het beleid richting meer programmatische sturing op warmte, energie en uitvoerbaarheid per wijk. De bedoeling van het warmteprogramma is juist om inwoners en andere betrokkenen duidelijkheid en handelingsperspectief te geven.

Ten derde is er in Edam-Volendam veel **lokale wilskracht en betrokkenheid** aanwezig. Inwoners en lokale initiatieven willen bijdragen, maar die kracht werkt het best wanneer zij niet alleen worden geïnformeerd, maar ook structureel worden betrokken in de uitvoering. Dat sluit aan bij de kracht van beide conceptdocumenten.

Ten vierde is er het **risico van toenemende bestuurlijke druk**. Wanneer we nu niet doorpakken, kan uiteindelijk de aanwijsbevoegdheid volgens de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) in beeld komen. Inzet van dit instrument kan de relatie tussen gemeente, inwoners en ondernemers onder druk zetten. Juist door nu tijdig te handelen en helder te communiceren, kan het gebruik van dit middel worden voorkomen.

4. Wat nu nog onvoldoende scherp is

De gemeente heeft een beleidsmatige en programmatische basis maar vraagt nog om verdere concretisering. Met name op de volgende punten is versterking wenselijk:

- een herkenbare wijkgerichte vertaling van de opgave;
- duidelijke prioritering in tijd, gebieden en doelgroepen;
- structurele samenwerking met lokale organisaties en bewonersinitiatieven;
- een uitvoeringsorganisatie die verder gaat dan losse projecten, campagnes of subsidies;
- een voor inwoners wenkend perspectief om te verduurzamen. Er wordt nog veel getwijfeld over wat er wanneer gaat gebeuren en wat dat voor hen betekent.

Zonder deze concretisering bestaat het risico dat de verduurzamingsopgave vertraagt en het draagvlak onder inwoners afneemt.

5. Uitgangspunten voor de volgende bestuursperiode

DEV stelt voor om de verduurzamingsopgave in Edam-Volendam langs vier principes te benaderen.

Begin bij de inwoner en bedrijven, niet bij het systeem.

Begin waar de fysiek ruimte het toelaat en waar ondernemers, bewoners(groepen) het willen. Voor inwoners en bedrijven draait de energietransitie niet om abstracte termen als RES, netcongestie, ambtelijke procedures of warmtesystemen, maar om groeipotentieel, slimme inzet van energiemaatregelen, verminderde regeldruk, toegankelijk overleg tussen gemeente en verantwoordelijke ambtenaren, cofinanciering, mogelijk een lagere energierekening, voor particulieren een comfortabel huis, begrijpelijke keuzes en toegang tot ondersteuning en een fijne omgeving om in te wonen en te werken. Waar een wil is om te veranderen is een wil om beginnen.

Maak het concreet op wijk- en straatniveau.

Beleid wint aan geloofwaardigheid wanneer inwoners en bedrijven in hun eigen buurt en omgeving zien wat er gebeurt. Dat vraagt om zichtbare projecten, voorbeeldstraten, lokale pilots en heldere communicatie.

Combineer grote opgaven met kleine, haalbare stappen.

De systeemvraagstukken blijven belangrijk, maar moeten worden vertaald naar praktische stappen die voor inwoners en ondernemers herkenbaar en uitvoerbaar zijn.

Werk samen en leer in de praktijk.

Niet alles hoeft vooraf dichtgerogeld te zijn. Neem de ruimte die de omgevingswet en de verschillende programma's biedt. Pas beleid en procedures aan om dingen juist wel mogelijk te maken. Draag uit dat je een lerende organisatie wilt zijn. Juist door te experimenteren, lokaal te leren en samen op te trekken met ondernemers- en bewonersinitiatieven kan uitvoering sneller en geloofwaardiger worden.

Daarnaast kan verduurzaming ook bijdragen aan een meer circulaire manier van werken, waarbij we zuiniger omgaan met grondstoffen en materialen vaker hergebruiken.

6. Aanbevelingen voor coalitieonderhandelingen en coalitieakkoord

DEV roept de politieke partijen op om in het coalitieakkoord ten minste de volgende lijnen op te nemen:

1. Maak verduurzaming een bestuurlijk hoofdthema.

Verbind thema's als energietransitie, isolatie, circulariteit en warmte expliciet aan wonen, ondernemen, betaalbaarheid en leefomgeving.

2. Geef prioriteit aan wijkgerichte uitwerking.

Werk de bestaande koers uit naar een herkenbare aanpak per sector, wijk of kern, met heldere keuzes, planning en communicatie.

3. Versnel de isolatieaanpak.

Richt de inzet vooral op acute problematiek binnen ondernemersvraagstukken en woningen met de slechtste energetische kwaliteit, en combineer subsidies met ontzorging, energiecoaching en praktische hulp.

4. Veranker samenwerking met lokale initiatieven.

Zie initiatieven niet alleen als gesprekspartner, maar ook als uitvoerende en activerende kracht in buurten, dorpen en bedrijfsterreinen.

5. Organiseer regie en monitoring.

Zorg voor een duidelijke uitvoeringsstructuur, bestuurlijke verantwoordelijkheid en periodieke terugkoppeling aan raad en samenleving.

6. Ontwikkel één begrijpelijk lokaal transitieverhaal.

Ondernemers en inwoners moeten kunnen begrijpen wat de gemeente wil bereiken, wat de volgorde is, welke keuzes eraan komen en welke ondersteuning beschikbaar is.

7. Rol van de gemeente

De gemeente heeft in deze opgave een onmisbare rol als:

- **regisseur**, door richting en prioriteiten te bepalen;
- **verbinder**, door partijen bij elkaar te brengen;
- **versneller**, door belemmeringen weg te nemen en uitvoering mogelijk te maken.

Zonder die rol blijft verduurzaming te afhankelijk van losse initiatieven, individuele daadkracht en incidentele projecten. Met die rol kan de gemeente juist zorgen voor samenhang, vertrouwen en tempo.

8. Rol van DEV

DEV kiest daarbij nadrukkelijk voor een neutrale en verbindende positie. Niet als politieke actor, maar als lokale partner die kan helpen om beleid dichterbij inwoners te brengen. Samenwerking vindt plaats op basis van transparantie, waarbij DEV opereert als een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk en zonder commerciële belangen.

DEV kan bijdragen als:

- verbinder tussen gemeente, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties;
- versneller van zichtbare lokale initiatieven;
- vertrouwensdrager die de vertaalslag maakt van beleid naar praktijk.

9. Oproep

Wij roepen de lokale politieke partijen op om verduurzaming niet te behandelen als een bijlage of restonderwerp, maar als een structurele pijler van het nieuwe coalitieakkoord.

Niet omdat “het moet” van buitenaf, maar omdat het lokaal waarde toevoegt:

- aan betaalbaar wonen,
- aan toekomstbestendige buurten,
- aan een gezonde leefomgeving,
- en aan vertrouwen tussen gemeente en samenleving.

Als we nu weer niets gaan doen, schuiven we de opgave niet vooruit maar stapelen we de problemen op. **Verduurzaming stopt namelijk niet**; landelijke verplichtingen, stijgende energiekosten en druk op het elektriciteitsnet gaan gewoon door. Zonder duidelijke keuzes en uitvoering raken we als gemeente de regie kwijt en worden we later gedwongen tot snellere en vaak duurdere maatregelen.

Inwoners blijven langer zitten met hoge energielasten en woningen die minder comfortabel zijn, terwijl juist de verschillen tussen huishoudens groter kunnen worden. Ondertussen nemen knelpunten in het elektriciteitsnet toe, wat gevolgen kan hebben voor woningbouw, ondernemers en economische ontwikkeling.

10. Slot

De energietransitie in Edam-Volendam is geen louter technische opgave, maar een maatschappelijke veranderopgave. De basis is aanwezig. De volgende stap is om die basis om te zetten in een herkenbare, gedragen en uitvoerbare aanpak.

Van beleid naar praktijk.

Van ambitie naar uitvoering.

Van systeem naar straat & woning.

DEV bestaat uit betrokken inwoners met diverse achtergronden. Transparantie over rollen en betrokkenheid vinden wij belangrijk en lichten wij desgevraagd graag toe.

Namens Stichting DEV, Energiek Zeedam, Bloembollenpret & de Bomenhub

Anja Ligthart (Purmer), Bas Timmermans (Edam), Peter Veerman (Volendam), Niels Tuip (Volendam), Hennie Schilder (Volendam), Kevin Bond (Volendam), Henk Bastiaans (Kwadijk), Brigitta van der Wal (Kwadijk), Michel Honings (Oosthuizen), Lars Tol (Volendam), Hans Kes (Edam), Wil Spanjer (Edam), Nico van Straalen (Edam), Marcel Tol (Volendam) en Erik Vlugt (Edam)